

Ombudsmandens tilsynsbesøg på Institution Sjælsø, Udrejsecenter Sjælsmark, j.nr. 17/04167-48/YM.

Ved brev af 10. januar 2018 har Folketingets Ombudsmand i forlængelse af sine to uanmeldte besøg i Udrejsecenter Sjælsmark, henholdsvis den 10. og den 23. oktober 2017, til brug for sit videre arbejde anmodet udrejsecenteret om en udtalelse senest den 9. februar 2018 (senere forlænget til den 15. marts 2018) vedrørende de forhold, som er nævnt i brevets pkt. 1.-6. samt kopi af de dokumenter, som er nævnt under pkt. 2.2., 2.5., 3.1. og 6.1 i ombudsmandens brev.

Ombudsmanden har endvidere anmodet om at modtage en kopi af Udlændingestyrelsens seneste tilsynsrapport vedrørende centeret. Kopi af Udlændingestyrelsens brev af 23. oktober 2017 vedrørende afslutning på tilsyn i Udrejsecenter Sjælsmark den 9. og 10. maj 2017 vedlægges som **bilag 1 a**. Som **bilag 1 b** vedlægges endvidere kopi af Udlændingestyrelsens brev af 14. december 2017 vedrørende afslutning af skriftligt fagligt tilsyn i 2017 med Kriminalforsorgen.

Ombudsmanden har videre oplyst, at han under tilsynsbesøget den 10. oktober 2017 fik udleveret en kopi af centerets husorden. Ombudsmanden beder i forlængelse heraf om at modtage kopi af eventuelt andet skriftlig materiale, som er rettet til de indkvarterede familier på centeret, og som informerer om deres rettigheder og pligter. Som **bilag 2** vedlægges en kopi af en informationsfolder til beboerne vedrørende Udrejsecenter Sjælsmark (engelsk version).

Som det fremgår ovenfor, har ombudsmanden anmodet udrejsecenteret om en udtalelse. Der henvises i forlængelse heraf til Direktoratet for Kriminalforsorgens telefoniske drøftelse den 18. januar 2018 med sagsbehandleren hos ombudsmanden om, at det tidligere er aftalt, at rapporter vedrørende tilsynsbesøg i Kriminalforsorgens institutioner også sendes til direktoratet, og at eventuelle svar på ombudsmandens rapporter vil blive sendt til ombudsmanden fra direktoratet.

På den baggrund har direktoratet til brug for besvarelsen indhentet en udtalelse af 21. februar 2018 fra Kriminalforsorgen Hovedstaden, hvorunder Udrejsecenter Sjælsmark hører. Kriminalforsorgsområdet har oplyst, at udtalelsen forud for fremsendelsen til direktoratet har været drøftet med Udlændingestyrelsen. Kopi af udtalelsen vedlægges til orientering som **bilag 3**.

Nedenfor følger direktoratets bemærkninger til ombudsmandens brev af 10. januar 2018.

Ad pkt. 1 – Udrejsecenterets hovedudfordringer

Ombudsmanden beder udrejsecentret om at redegøre for de største udfordringer, centeret har haft siden december 2016, hvor indkvarteringen af familier med børn påbegyndte.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har peget på følgende hovedudfordringer:

- Bygningsmassens karakter med store gangarealer og de regler og rammer, der gælder for forandringer mv., gør det vanskeligt at skalere bygningsmassen ned i mindre sektioner til gavn for overskueligheden for den enkelte. Tilsvarende medfører bygningsmassens karakter, at det er vanskeligt at formå beboerne til at holde dørene lukket for træk, indblæsning af blade mv. samt til dels gør det meget "anonymt" [vanskeligt at konstatere, direktoratets bemærkning], hvem der ikke respekterer rimelige hensyn til fælles orden mv. Kriminalforsorgen har en løbende konstruktiv dialog med Udlændingestyrelsen vedrørende de bygningsmæssige rammer.
- En generel manglende mulighed for personalet i udrejsecenteret for – i modsætning til i opholdssystemet – at reagere hensigtsmæssigt på en beboers u hensigtsmæssige adfærd. For eksempel mulighed for at flytte en beboer til et andet indkvarteringssted i forlængelse af, at beboeren har truet med eller udøvet vold mod personale. Men også i almindelighed ved manglende efterkommelse af påbud eller henstillinger. For eksempel en henstilling om at rydde op og gøre rent på fællesarealer. Det drejer sig om den 'gråzone', hvor alt det befinder sig, som ikke er ulovligt/strafbart, men som er u hensigtsmæssigt, stødende, grænseoverskridende, forulepende, generende, ubehageligt mv. for øvrige beboere og ansatte.
- Den offentlige opmærksomhed om udrejsecenteret bidrager indimellem til nogle forholdsvis sejlivede myter om bl.a. bespisningens kvalitet og tilstrækkelighed, beboernes generelle vilkår mv. Dette har f.eks. medført, at der privat er indleveret fødevarer, som efterfølgende delvist efterlades af beboerne på udearealer mv., hvorved der tiltrækkes måger mv.

Ad pkt. 2. – Udrejsecenterets bespisningsordning

2.1.

Ombudsmanden har anført, at det fremgår af pkt. 1.4. i bilag 2.A. i Kriminalforsorgens kontrakt med Udlændingestyrelsen om indkvartering og underhold af asylansøgere m.fl. af april 2017 (herefter operatørkontrakten), at beboernes måltider så vidt muligt skal tilpasses beboernes kulturelle, religiøse og aldersmæssige sammensætning.

Ombudsmanden beder centeret om at oplyse, i hvilket omfang centrets måltider er tilpasset de ovennævnte hensyn. Såfremt måltiderne ikke er tilpasset beboernes kulturelle, religiøse eller aldersmæssige sammensætning, beder ombudsmanden om at få oplyst baggrunden herfor.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at udrejsecenterets måltider er tilpasset beboernes kulturelle, religiøse og aldersmæssige sammensætning. Centerets måltider indeholder ingredienser, som alle kulturer, religiøse orienteringer og aldre kan spise. Eksempelvis serveres der ikke svinekød, men kylling, fisk, lam, kalve- og oksekød. Måltiderne indeholder ligeledes en blanding af danske og udenlandske retter. De udenlandske retter kan eksempelvis være Kafta Kebab, Moussaka, Kinesisk risret med kalv, Lammegryde, Pasta carbonara, Izmir Köftesi (kødboller), græsk farsbrød og lignende.

Til frokost- og aftensmåltiderne sættes der store skåle på udleveringsdisken med tilbehør, eksempelvis hvidløg, chili, oliven og feta, således at måltidet kan suppleres med smag fra beboernes hjemland. Udrejsecenteret opfordrer ligeledes beboerne til dialog og tilbagemeldinger på måltiderne, således at måltider, der ikke falder så godt i beboernes smag, fremover udskiftes med andre retter samt muligheden for at få tilføjret retter, som beboerne godt kunne tænke sig at få serveret.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

2.2.

Ombudsmanden har oplyst, at besøgsholdet under tilsynsbesøget den 23. oktober 2017 fik oplyst af køkkenpersonalet, at der i bespisningsordningen tages hensyn til personer, der har diabetes, eller som er laktoseintolerante. Ombudsmanden beder centeret oplyse, om der i bespisningsordningen også tages hensyn til beboere med behov for specialkost af andre grunde end diabetes og laktoseintolerans, f.eks. beboere der har glutenallergi.

Ombudsmanden beder i forlængelse heraf centeret om at oplyse, hvilket dokumentationskrav en beboer skal opfylde for, at centeret anser en beboer for at have et særligt sundhedsmæssigt kostbehov.

Endvidere beder ombudsmanden centeret om at oplyse, hvordan centeret i praksis sikrer, at køkkenpersonalet er informeret om, at der er indkvarterede beboere med særlige kostbehov. Såfremt centeret har en nedskreven procedure herom, beder ombudsmanden om at modtage en kopi af denne procedure.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at såfremt en beboer har særlige kostbehov, eksempelvis som følge af diabetes eller glutenallergi, udfærdiger sundhedspersonalet en seddel, i praksis beboerens stamkort, med angivelse af det konkrete kostbehov. Det er således sundhedspersonalet, som står for afdækningen af, om en beboer har særlige kostbehov. Dette gælder også i relation til andre forhold end diabetes og laktoseintolerans.

Derefter underretter sundhedspersonalet Kriminalforsorgens køkkencontroller pr. mail, således at køkkenet kan foretage de fornødne dispositioner/indkøb.

Beboeren fremviser sin seddel til køkkenpersonalet, der udleverer det fornødne. Der er en løbende opfølgning fra sundhedspersonalet i forhold til om beboeren afhenter/indtager den ordnede kost.

Udrejsecenteret har ikke en nedskreven procedure.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

2.3.

Ombudsmanden har oplyst, at besøgsholdet under tilsynsbesøget den 23. oktober 2017 endvidere fik oplyst, at det er tilladt for beboerne at hente mad i kantinen og tage den med tilbage til boligen, hvis de har egne beholdere med.

Ombudsmanden beder centeret oplyse, hvordan centeret sikrer, at de indkvarterede familier er informerede om rammerne for bispisningsordningen, herunder f.eks. om muligheden for at tage maden med tilbage til boligen. Ombudsmanden henviser i den forbindelse til, at det under punktet "Bispisning" i centerets husorden (pkt. 5) alene fremgår, at beboerne tilbydes bispisning i centerets cafeteria.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at bispisningen som altovervejende hovedregel foregår i cafeteriaet. Når det alligevel forekommer, at beboere tager mad med ud af cafeteriaet, så kan det have forskellige nødvendige årsager. Der kan f.eks. dels være tale om beboere, som får lov at tage mad med på værelset til en syg beboer eller mellemmåltider til børn. Dels kan der være beboere, som ikke respekterer anvisningerne om, at bispisningen foregår i cafeteriaet.

Det vil som hovedregel skulle påtales, når beboerne tager maden og eller service mv. med ud af cafeteriaet. I de fleste tilfælde respekterer beboerne dette. Som med så mange andre forhold i en sådan indkvarteringsform kan personalet gøre opmærksom på, at man ikke må det ene eller det andet, men hvis en beboer nægter at følge anvisninger af den karakter, er reaktionsmulighederne i det store hele begrænset til yderligere dialog.

Kriminalforsorgsområdet har endelig oplyst, at information om bispisningsordningen gives ved samtale.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

2.4.

I forlængelse af sine besøg beder ombudsmanden centeret om at redegøre for, i hvilket omfang centerets kost til de indkvarterede børn efter centerets opfattelse stemmer overens med officielle danske kostbefalinger til børn. Ombudsmanden henviser i den forbindelse til det vedlagte uddrag af bogen "Anbefalinger for den danske institutionskost" (2015), som er udgivet af Sundhedsstyrelsen, DTU Fødevareinstituttet og Fødevarestyrelsen.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at udrejsecenterets kost for så vidt angår frokost- og aftensmåltidet samt madpakker og et mellemmåltid leveres af en ekstern leverandør, mens udrejsecenteret selv står for morgenmaden og de to øvrige mellemmåltider.

I kravsspecifikationen til aftalen med den eksterne leverandør er det fastsat, at leverancerne til enhver tid skal leve op til de gældende anbefalinger og referencer, herunder skal normerne til enhver tid overholde den seneste version af "Anbefalinger for den danske Institutionskost". Centerets egne leverancer følger de samme anbefalinger.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

Ombudsmanden beder i forbindelse med ovenstående om, at centeret særligt forholder sig til følgende punkter:

2.4.1. - Barnets individuelle energibehov og alderstrin

Af bogens kapitel vedrørende kost til børn fremgår bl.a., at det er vigtigt, at den mad, der serveres til børn, dækker børnenes energi- og næringsstofbehov, og at der er meget stor individuel variation i energibehovet inden for de enkelte alderstrin.

Ombudsmanden beder centerets ledelse redegøre for, hvorvidt centerets kost til de indkvarterede børn – herunder centerets hovedmåltider, mellemmåltider og madpakker – tager højde for det enkelte barns individuelle energibehov og alderstrin.

2.4.2. - Kostens indhold

Spæd- og småbørn

Ombudsmanden har oplyst, at det fremgår af ovennævnte kapitel vedrørende kost til børn, at det for så vidt angår kost til spædbørn (0-12 måneder) og småbørn (12-23 måneder) bl.a. anbefales, at kosten ikke har et for højt proteinindhold, men at den derimod har et højt fedtindhold, som gradvist nedtrappes. Det fremgår også, at ca. halvdelen af barnets brød bør være fuldkornsbrød, og at barnet anbefales at få kød og fisk hver dag fra 6-månedersalderen. Endvidere fremgår det, at saltindholdet i maden for børn under 2 år ikke bør overstige 0,5 g/MJ, og at man ikke bør tilsætte salt til spædbørns mad.

Under tilsynsbesøget den 10. oktober 2017 fik ombudsmandens medarbejdere under samtaler med beboerne oplyst, at småbørn alene får tilbudt broccoli og kartofler som hovedmåltid på centeret. De pågældende beboere udtrykte derfor ønske om mad med et større næringsindhold, ligesom beboere ønskede variation i maden. Omvendt fik besøgsholdet under besøget den 23. oktober 2017 af centerets køkkenpersonale oplyst, at småbørn – ud over broccoli og kartofler – også må få den mad, som de øvrige beboere får tilbudt, men at kartoflerne og broccolien er forbeholdt indkvarterede småbørn. Det var i den forbindelse køkkenpersonalets indtryk, at det var forældrene selv, der valgte (kun) at give børnene broccoli og kartofler.

På baggrund af ovennævnte beder ombudsmanden centeret om at redegøre for indholdet af og variationen i den mad, som de indkvarterede småbørn på centeret bliver tilbudt i dagligdagen. Ombudsmanden beder i den forbindelse centeret om at redegøre for, hvorvidt centerets kost stemmer overens med ovennævnte kostbogs anbefalinger til spæd- og småbørn, herunder særligt de anbefalinger, som ombudsmanden har refereret ovenfor.

Ombudsmanden beder også om, at centeret oplyser, hvordan centeret sikrer, at familier med småbørn bliver informeret om centrets madudbud til børnene.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har til ovenstående punkter 2.4.1 og 2.4.2 oplyst, at småbørnene på udrejsecenteret bliver tilbudt den almindelige mad ifølge de ugentlige madplaner. Derudover bliver småbørnene tilbudt ekstra kogte grønsager og kartofler uden salt til frokost- og aftensmaden. Endvidere tilbydes småbørnene grød og vælling samt babymad på glas, som udgør 8 forskellige slags til forskellige aldre.

Om morgenen i forbindelse med de øvrige tilbud på morgenmadsbuffeten stilles der groft brød, toastbrød, rugbrød, knækbrød, fedt og minarine frem på buffeten. Beboerne kan herfra tage ekstra brød med til hele dagen.

Småbørnene tilbydes ligeledes 3 mellemmåltider om dagen. Centerets mellemmåltider består af frugt og grønsager, typisk tomat og agurk samt sødmælk og letmælk. Den eksterne leverandørs mellemmåltid, der er varieret over ugerne, består typisk af eksempelvis yoghurt/cultura med müsliknas, råkost og bolle, müslibar med kokos/hasselnødder, nøddemix og frugt, salat og bolle, bolle og rosiner.

Der henvises i den forbindelse til det anførte under pkt. 2.4.4 (side 8, 3. sidste afsnit) om, at Kriminalforsorgen Hovedstaden er af den opfattelse, at der i udrejsecenteret er gode muligheder for at sammensætte den korrekte energi- og næringsstofbehovsmæssige kost til det enkelte barns individuelle energibehov og alderstrin ud fra de tilbud og muligheder, som centerets kost tilbyder.

Udrejsecenteret er af den opfattelse, at kosten til småbørnene stemmer overens med kostbogens anbefalinger for spæd- og småbørn.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har videre oplyst, at udrejsecenteret informerer beboere med småbørn om centerets madudbud til børnene i forbindelse med indtagelse af maden i spisetiderne. Både køkkenpersonalet, centerets øvrige personale samt Røde Kors' medarbejdere er i dialog med beboerne, når de spiser, og når de henter maden til deres børn.

Udrejsecenteret har endvidere observeret, at beboerne hjælper hinanden med at udbrede information om, hvilke madtilbud der er til deres børn.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

2.4.3. - Større børn

For så vidt angår kost til større børn (fra 2-årsalderen) har ombudsmanden anført, at det bl.a. fremgår, at børn mellem 4 og 10 år anbefales at spise ca. 40-60 g fuldkorn og 300-500 g frugt og grønt dagligt, mens børn over 10 år anbefales at spise mindst 600 g frugt og grønt dagligt.

Ombudsmanden beder centeret redegøre for, hvorvidt centrets kost til de større børn stemmer overens med ovennævnte kostbogs anbefalinger, herunder særligt de anbefalinger, som er refereret ovenfor.

Ombudsmanden beder i den forbindelse om, at centeret oplyser, hvad indholdet af centerets madpakke til indkvarterede skolebørn typisk er. Såfremt madpakkernes indhold er standardiseret, beder ombudsmanden om, at centeret oplyser, hvordan centeret sikrer, at den tilbudte madpakke giver tilstrækkelig mæthed og næring til det enkelte barn, herunder særligt til de store skolebørn.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at de større børn på udrejsecenteret bliver tilbudt den almindelige mad ifølge de ugentlige kostplaner samt muligheden for i løbet af dagen at spise de forskellige brød fra morgenbuffeten. De større børn tilbydes de 3 mellemmåltider, som primært består af frugt, grønt og brød samt mælkeprodukter.

De større børn har ligeledes mulighed for at få madpakker, når de er i skole, ude af udrejsecenteret eller til en fritidsaktivitet. Madpakkerne findes i to størrelser – en almindelig madpakke og en stor madpakke.

Kriminalforsorgen Hovedstaden er af den opfattelse, at kosten til de større børn stemmer overens med kostbogens anbefalinger.

For så vidt angår madpakkerne har Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyst, at madpakkerne ikke er standardiserede. Madpakkerne indeholder kød, grønsager og frugt samt ind imellem ligeledes pasta/bulgur/brød. Madpakkernes variation indgår sammen med madplanerne for frokosten og aftensmaden i en rulleplan, som ikke nødvendigvis gentages slavisk efter et vist antal uger.

Eksempler på madpakker er: Pirog med oksekød, peberfrugt, gulerødder, mango eller kyllingelår med kold pastasalat, humus, sukkerærter, peberfrugt, banan eller sandwich med tunsalat, gulerødder, agurk, humus, kiwi.

Til madpakkerne tilbydes 1/4 liter juice.

De store skolebørn har mulighed for at få den almindelige madpakke eller den store madpakke. I den store madpakke er der en ekstra ting i. Dette kan f.eks. være en burger med bøf, focaccia med oksekød eller en sandwich med hønsesalat.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

2.4.4. - Særligt om barnets mellemmåltider

Ombudsmanden har endelig oplyst, at det fremgår af bogens kapitel vedrørende kost til børn, at mellemmåltider til børn bør udgøre en væsentlig del af dagens energi- og næringsstofindtagelse, da børn ikke har samme kapacitet som voksne til at spise store portioner. Det fremgår desuden, at mange børn har behov for et ekstra mellemmåltid sent på eftermiddagen inden

aftensmaden. Mellemmåltiderne for småbørn bør bestå af brød med fedtstof og/eller pålæg samt frugt og grønt, mens de for større børn kan bestå af frugt og grønt, fuldkornsbrød og gryn samt fiskepålæg.

Ombudsmanden har i den forbindelse anført, at det fremgår af pkt. 1.4. i bilag 2.A. i operatørkontrakten, at operatøren skal tilbyde mellemmåltider til de indkvarterede børn.

Ombudsmanden beder centeret om at redegøre for, hvorvidt indholdet af centerets mellemmåltider til de indkvarterede børn stemmer overens med kostbogens ovennævnte anbefalinger. Ombudsmanden beder i den forbindelse om, at centeret oplyser, hvor ofte centeret tilbyder de indkvarterede børn et mellemmåltid, samt hvad de daglige mellemmåltider typisk indeholder. Ombudsmanden beder også om at få oplyst, om mellemmåltiderne efter centerets opfattelse indeholder tilstrækkelig næring til de enkelte aldersgrupper.

Videre beder ombudsmanden centeret oplyse, hvordan centeret sikrer, at beboerne er informerede om ordningen vedrørende børnenes mellemmåltider.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at man er af den opfattelse, at mellemmåltiderne i udrejsecenteret stemmer overens med kostbogens anbefalinger.

De indkvarterede børn tilbydes 3 mellemmåltider om dagen. Centerets mellemmåltider består af frugt og grønsager, typisk tomat og agurk samt sødmælk og letmælk. Den eksterne leverandørs mellemmåltid, der er varieret over ugerne, består typisk af eksempelvis yoghurt/cultura med müsliknas, råkost og bolle, müslibar med kokos/hasselnødder, nøddemix og frugt, salat og bolle, bolle og rosiner. Derudover kan der suppleres med brødet fra morgenmadsbuffeten, som nævnt ovenfor.

Det er centerets opfattelse, at mellemmåltiderne indeholder den tilstrækkelige næring til de enkelte aldersgrupper.

Udrejsecenteret informerer beboerne om ordningen vedrørende børnenes mellemmåltider på samme måde som i forhold til centerets madudbud til børnene, der er beskrevet under afsnittet vedrørende spæd- og småbørn ovenfor.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har afslutningsvis bemærket, at man er af den opfattelse, at der i udrejsecenteret er gode muligheder for at sammensætte den korrekte energi- og næringsstofbehovsmæssige kost til det enkelte barns individuelle energibehov og alderstrin ud fra de tilbud og muligheder, som centerets kost tilbyder.

Det er dog forældrene, som sammensætter den konkrete kost ud fra de tilbud og muligheder, som udrejsecenteret tilbyder, og herefter serverer det for deres børn.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

2.5.

Ombudsmanden har oplyst, at besøgsholdet under tilsynsbesøget den 10. oktober 2017 fik oplyst, at det er muligt for en familie at ansøge om udlevering af køleskab og/eller mikrobølgeovn til boligen. Besøgsholdet forstod, at det er muligt at få stillet disse genstande til rådighed, såfremt der efter en konkret vurdering må anses at foreligge et anerkendelsesværdigt behov.

Ombudsmanden beder i den forbindelse om, at centeret redegør for sin praksis for behandling af ansøgninger om sådanne genstande. Ombudsmanden beder endvidere centret om at oplyse, hvilke forhold der kan begrunde, at en beboer får stillet de nævnte genstande til rådighed, herunder om centret eksempelvis anser forplejning af helt små børn eller opbevaring af medicin som anerkendelsesværdige behov.

Ombudsmanden beder desuden centeret oplyse, hvordan centeret sikrer, at beboerne er informerede om muligheden for at ansøge om køleskab, mikrobølgeovn m.v. Ombudsmanden henviser i den forbindelse til, at det af pkt. 3 i centerets husorden alene fremgår, at beboerne ikke må installere elektriske husholdningsapparater på værelset, herunder mikrobølgeovn, kogeplader mv. Så vidt ombudsmanden forstår, er det dog tilladt at have mindre apparater på værelset så som en elkedel.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at beboerne er omfattet af en bispisningsordning (cafeteria). Der tilbydes 3 daglige måltider, og måltiderne skal som altovervejende hovedregel indtages i cafeteriaet, jf. herved også ovenfor.

Der tilbydes desuden mulighed for madpakke, hvis en beboer har et anerkendelsesværdigt og nødvendigt ærinde uden for centeret, der medfører, at beboeren ikke kan være til stede ved et givent måltid.

Mellemmåltider til børn, jf. ovenfor, udleveres i forbindelse med de faste spisetider og skal dække behovet frem til næste faste spisetid.

Under henvisning til at bispisningsordningen foranstaltes som en cafeteriaordning, er det som udgangspunkt ikke tilladt at installere elektriske husholdningsapparater på værelset, herunder også køleskab, mikrobølgeovn, kogeplader mv.

Der kan gives tilladelse til et køleskab helt konkret, f.eks. hvor det er nødvendigt i forbindelse med forplejning af helt små børn, eller det er afgørende af hensyn til opbevaring af medicin. En anden undtagelse er el-kogere, som man gerne må have på værelserne.

Det vil dog under alle omstændigheder være en forudsætning, at den pågældende beboer rent faktisk benytter sig af bispisningsordningen. Tildeling af køleskab og/eller mikroovn må aldrig være basis for etablering af selvhushold.

Anmodning om tildeling af køleskab og/eller mikroovn sker til servicecenteret. Beboeren skal begrunde sin anmodning, og den skal valideres af personalet, der modtager den. Tildeling af køleskab og/eller mikrobølgeovn besluttet af enhedschef eller koordinerende fængselsbetjent, eventuelt efter indhentning af udtalelse fra relevante faggrupper, for eksempel sundhed og omsorg. Beslutning meddeles beboeren af servicecenteret.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at der ikke informeres særskilt om muligheden for at ansøge om udlevering af køleskab og/eller mikrobølgeovn, men at beboerne i praksis er bekendt med muligheden.

Det bemærkes, at der pr. 5. februar 2018 således var udlånt 17 køleskabe og 10 mikrobølgeovne svarende til at ca. halvdelen af familierne havde køleskab.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

Ombudsmanden har anført, at det af husordenens pkt. 9 endvidere fremgår, at en overtrædelse af centerets husorden kan have konsekvenser for beboerens indkvarteringsvilkår, herunder hvordan beboeren bor, beboerens adgang til aktiviteter og til at modtage besøg.

Ombudsmanden beder i den forbindelse centeret præcisere og uddybe – evt. ved angivelse af konkrete eksempler – hvilke konsekvenser en overtrædelse af husordenen kan få for en familie med børn, f.eks. en overtrædelse af reglen om, at beboerne ikke må installere (større) elektriske apparater på værelset.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at konsekvensen vil være, at apparatet må fjernes og henstilles på depot.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

Ombudsmanden beder også ledelsen om at præcisere, hvilke apparater der – ud over kogeplader og mikrobølgeovn – kan udløse de oplyste konsekvenser.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at de anførte eksempler er de oftest forekommende, og at det ikke er muligt positivt at oplyse alle typer af apparater. Der er som oftest tale om apparater, der overbelaster sikringerne, så de sprænger og/eller kan medføre risiko for brandfare.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

Såfremt centeret har nedskrevne retningslinjer om sin praksis vedrørende udlevering af køleskabe og mikroovne eller håndtering af overtrædelser af husordenen, beder ombudsmanden om at modtage en kopi af disse retningslinjer.

Udrejsecenteret har den 23. februar 2018 supplerende oplyst, at udrejsecenteret ikke har nedskrevne retningslinjer om sin praksis for udlevering af de nævnte genstande eller håndtering af overtrædelser af husordenen.

Direktoratet kan henholde sig til det af udrejsecenteret oplyste.

Ombudsmanden beder endelig centeret om at oplyse, om centerets husorden er oversat til engelsk eller andre sprog.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at husordenen, der er oversat til engelsk, fransk, arabisk, farsi og somali, i øjeblikket er under revision. Når den foreligger endeligt, vil den blive oversat til en lang række sprog, herunder engelsk.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

Ad pkt. 3. – Personalets adgang til beboernes værelser

3.1.

Ombudsmanden har anført, at det af pkt. 3 i centerets husorden tillige fremgår, at personalet skal have uhindret adgang til beboernes værelser i forbindelse med den almindelige drift af centeret, herunder udførsel af vedligeholdelse af bygningerne og varetagelse af beboernes velfærd.

Ombudsmanden beder centeret om uddybende at redegøre for, hvad formålet med denne husregel er, og – eventuelt ved angivelse af konkrete eksempler – hvordan husreglen administreres i praksis.

Ombudsmanden beder i den forbindelse om, at centeret oplyser, om personalets adgang til beboernes værelser i henhold til husreglen forudsætter beboernes tilstedeværelse og/eller samtykke, og hvad centerets procedure er, hvis en beboer nægter personalet adgang til værelset.

Ombudsmanden beder endvidere centeret om at oplyse, om centeret har nedskrevne retningslinjer eller en nedskreven procedure vedrørende personalets adgang til beboernes værelser. I bekræftende fald beder ombudsmanden om at modtage en kopi af centerets retningslinjer/procedure.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at formålet for eksempel kan være at udføre vedligehold af tekniske installationer, men at det også mere banalt kan være at lukke et åbenstående vindue, f.eks. i regnvej.

Et andet formål kan være en bestræbelse på at konstatere, hvorvidt en beboer reelt opholder sig på udrejsecenteret, jf. operatørkontraktens pkt. 5.8.4 om tilstedeværelseskontrol, herunder bemærkningen om 'tømt værelse el. lign. klare indicier.'

Personalets adgang til beboernes værelser forudsætter i henhold til husordenen ikke beboerens samtykke og/eller tilstedeværelse, men det vil som udgangspunkt være tilfældet. Der skal foretages en konkret afvejning af, hvorvidt formålet med adgangen til værelset forspildes ved at afvente samtykke og/eller tilstedeværelse. Det oplagte eksempel på det sidste er udslag på det automatiske brandmeldeanlæg på et værelse, hvor beboerne ikke er hjemme.

Hvis en beboer nægter personalet adgang til værelset, vil reaktionen herpå afhænge af, hvad formålet med adgang har været. Hvis formålet f.eks. har været at løse en serviceopgave, vil denne ikke blive udført. Hvis formålet er akut/presserende, vil det i sådanne tilfælde i sidste ende kunne være nødvendigt at bede politiet om bistand. Udrejsecenteret har ikke hidtil haft problemer af en sådan karakter.

Udrejsecenteret har ikke nedskrevne retningslinjer om adgangen til beboernes værelser.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

Endelig beder ombudsmanden centeret om at redegøre for det retlige grundlag for personalets adgang til beboernes værelser.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at det retlige grundlag for personalets adgang til beboernes værelser efter udrejsecenterets opfattelse skal findes i de almindelige anstaltsforhold. Der henvises i denne forbindelse til, at personalets adgang til beboernes værelser i alle tilfælde er båret af saglige hensyn, og at den ikke går videre end nødvendigt af hensyn til udrejsecenterets formål og virksomhed.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden anførte.

3.2.

Ombudsmanden har oplyst, at klub- og børnehavepersonalet under tilsynsbesøget den 10. oktober 2017 oplyste om et konkret tilfælde, hvor centerpersonalet – så vidt ombudsmanden har forstået – uden samtykke skaffede sig adgang til en række/samtlige familieværelser, mens familierne var på udflugt. Formålet var ifølge det oplyste at undersøge, om familierne uden tilladelse var i besiddelse af kogeplader, køleskabe m.v. – og i bekræftende fald at fjerne de pågældende genstande.

Ombudsmanden beder centeret om at oplyse, hvorvidt den oplyste værelseskontrol har fundet sted som beskrevet, og i givet fald hvad baggrunden for kontrollen var.

Ombudsmanden beder desuden centeret om at oplyse, om værelseskontrollen giver centeret anledning til overvejelser vedrørende fremgangsmåden i forbindelse med kontrol af genstande på beboernes værelser.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at man i udrejsecenteret ikke har kendskab til, at en sådan kontrol har fundet sted på den over for ombudsmanden beskrevne måde.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

Ad pkt. 4. – Tilsyn med det enkelte barn m.v.

4.1.

Ombudsmanden har anført, at det fremgår af pkt. 6.1.14. i operatørkontrakten, at operatøren skal være opmærksom på alle indkvarterede børns legemlige og psykiske helbredstilstand, at der påhviler operatøren en skærpet underretningspligt i medfør af servicelovens bestemmelser herom, og at operatøren tillige skal varetage opsøgende arbejde over for forældre med børn under legestuealder samt gravide kvinder.

Ombudsmanden har endvidere anført, at det videre fremgår af pkt. 6.1.15., at operatøren skal sikre, at der i overensstemmelse med §§ 153 og 154 i lov om social service sker identifikation af særligt omsorgstruede børn med henblik på iværksættelse af nødvendige foranstaltninger i samarbejde med den lokale kommune og/eller Udlændingestyrelsen.

Ombudsmanden har oplyst, at besøgsholdet under tilsynsbesøget den 10. oktober 2017 forstod, at identifikation af børn og unge med særlige behov varetages af Røde Kors' personale, herunder af centerets socialkoordinator og sundhedsfaglige personale. Besøgsholdet fik desuden oplyst, at alle underretninger til kommunen foretages af centerets socialkoordinator.

Ombudsmanden har i anledning af sine besøg efter anmodning modtaget kopi af Kriminalforsorgens kontrakt med Røde Kors om levering af ydelser til indkvarterede på Udrejsecenter Sjælsmark af 31. august 2017. Ombudsmanden kan imidlertid ikke umiddelbart se, at tilsvarende bestemmelser, som dem han har refereret ovenfor, fremgår af denne kontrakt.

Ombudsmanden beder derfor centeret oplyse, hvem forpligtelserne i de ovenfor anførte bestemmelser i operatørkontraktens pkt. 6.1.14. og 6.1.15. påhviler.

I forlængelse af ovenstående beder ombudsmanden om, at centeret – eventuelt efter forud indhentet udtalelse fra Røde Kors – redegør for, hvordan centeret sikrer, at der på centeret er opmærksomhed på de indkvarterede børns legemlige og psykiske helbredstilstand, herunder hvordan centeret sikrer identifikation af særligt omsorgstruede børn.

Ombudsmanden beder videre centeret om at oplyse, hvordan ledelsen sikrer opfyldelsen af den skærpede underretningspligt i medfør af serviceloven.

Endelig beder ombudsmanden centeret om at oplyse, om og i givet fald hvordan centeret varetager det opsøgende arbejde over for forældre med børn under legestuealder samt gravide kvinder.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at man til brug for besvarelsen af ovenstående har indhentet et bidrag fra Røde Kors, som kriminalforsorgsområdet og direktoratet kan henholde sig til. Røde Kors har oplyst følgende:

”Røde Kors har indgået en aftale med Kriminalforsorgen om at levere en række ydelser på Udrejsecenter Sjælsmark, herunder socialkoordinatorfunktion, hvilket fremgår af kontrakt mellem Kriminalforsorgen og Røde Kors af 31. august 2017.

Alle børn på Center Sjælsmark er omfattet af social faglig screening på centrets tværfaglige møder.

For omsorgsbeboere er det en fast procedure, at familier ved indflytning på Center Sjælsmark ved samtykke snarest muligt og inden for de første 14 dage gennemgås på et tværfagligt møde (TG-møde) for at sikre identifikation, koordinering og helhed i indsatser, herunder at de sociale myndigheder inddrages, når de skal jf. §153 i lov om social service. Relevante faggrupper der har kontakt og kendskab til familien deltager ved disse møder og mødedeltagerne er som oftest: Socialkoordinator, sundhedsplejerske, kontaktnetværker, kontaktsygeplejerske, skolekoordinator, institutionsmedarbejder fra kriminalforsorgen og medarbejdere fra skole/daginstitution og psykolog. Mødet afholdes 2 timer ugentligt, og socialkoordinator er ansvarlig for indkaldelse, afholdelse og opfølgning minimum hver 3. måned. I det nuværende beboergrundlag anvendes denne modtagemodel også på nyankomne familier, der ikke er omsorgsbeboere.

For familier der af Udlændingestyrelsen er godkendt som omsorgsbeboere, søger socialkoordinator endvidere så vidt muligt forud for indflytning at indhente relevante oplysninger fra tidligere Center, herunder oplysninger om behov for sociale foranstaltninger og mellem-kommunale underretninger fra tidligere kommune.

Når der identificeres et barn med særlige behov indkaldes til et Tværfagligt koordinerende møde (TK-møde) med deltagelse af forældrene. Socialkoordinatoren faciliterer mødet ud fra den løsningsfokuserede metode. Formålet med mødet er at indsamle og dele informationer, at finde fælles mål og skabe et fælles og koordineret udgangspunkt for løsninger på de bekymringer eller udfordringer, som børnene står overfor. Forud for mødet koordinerer socialkoordinator med teamet, hvem der inden mødet taler med børnene om deres oplevelse af situationen. Det sker ud fra den løsningsfokuserede metode for samtale med børn ”de 3 huse” for at sikre, at børnenes stemme inddrages. Oftest er dette en medarbejder fra klubben eller familiens kontaktperson.

Socialkoordinatoren er ved underretninger jf. §§ 153 og 154 i lov om social service som udgangspunkt bindeleddet til den kommunale myndighed. Socialkoordinatoren bidrager til at kvalitetssikre underretningerne fagligt, og samarbejder med kommunens sagsbehandler og Udlændingestyrelsen om at sikre iværksættelse af sociale foranstaltninger, som kommunen anbefaler og træffer afgørelse om efter Servicelovens principper.

Alle ansatte på centret, både Kriminalforsorgens og Røde Kors’, medvirker til at sikre identifikation af børn med særlige behov. Røde Kors ansatte netværksmedarbejdere, socialkoordinatorer og personale fra daginstitution, skole og sundhed har viden om tegn og signaler hos børn, der skal reageres på, og børnelinealen bruges som fælles tilgang til vurdering af graden af bekymring og identifikation af børn med særlige behov, herunder

om der er grundlag for at underrette de sociale myndigheder jf. §153 i lov om social service. Ved tvivl og bekymring for et barn har ansatte på Centret mulighed for at inddrage socialkoordinatoren for sparring.

Sundhedsplejersken spiller en central rolle og er opsøgende særligt over for forældre med børn under børnehøvealder og gravide kvinder. Daginstitution og skole reagerer, når børn f.eks. har fravær, og kontakter socialkoordinator, når de finder grund til bekymring, der herefter sikrer, at familien opsøges til afklaring af, om der er børn med særlige behov.

Frivillige der deltager i Røde Kors aktiviteter på centret underskriver en aftale med tilkendegivelse af at kende til Røde Kors retningslinjer til beskyttelse af børn, herunder ansvar for at underrette de sociale myndigheder jf. § 154 i lov om social service.

Pr. 2018 er det yderligere obligatorisk for alle frivillige og ansatte, der har direkte kontakt med børn at indgå i minimum 2 timers dialogmøde om retningslinjerne til beskyttelse af børn. Med retningslinjerne følger værktøj og viden, blandt andet hvilke tegn og signaler hos børn frivillige og ansatte skal reagere på, hvornår de sociale myndigheder skal underrettes, og hvordan det skal gribes an."

4.2.

Ombudsmanden har oplyst, at direktøren for Børns Vilkår, Rasmus Kjeldahl, i den medsendte artikel "Børns Vilkår: Sjælsmark er en sort plet på danmarkskortet", som blev bragt i Politiken den 29. oktober 2017, gav udtryk for, at centeret ikke er et sted, hvor det er forsvarligt for børn at bo i mere end to uger, og at et længerevarende ophold på centeret efter direktørens opfattelse vil påføre børnene flere traumer, end de allerede har.

Ombudsmanden beder i den anledning om, at centeret – efter forud indhentet udtalelse fra centerets sundhedspersonale – redegør for sine erfaringer med børn, der har opholdt sig på centeret i over to uger, herunder oplyser, om det er centerets erfaring, at der er en sammenhæng mellem de indkvarterede børns trivsel og varigheden af deres ophold på centeret.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at man har anmodet Røde Kors om at bidrage til en besvarelse af ovenstående. Røde Kors har i den forbindelse oplyst følgende, som Kriminalforsorgen Hovedstaden har henvist til, hvilket direktoratet kan henholde sig til:

"Røde Kors har til opgave at stå for psykologiske screeninger af nyankomne børn i familier og uledsagede mindreårige i hele asylsystemet. Psykologerne i Røde Kors har siden 2009 vurderet trivslen og udviklingen hos et meget stort antal asylsøgende børn og unge, og de foretager psykologiske vurderinger og psykologiske undersøgelser af asylsøgende børn og unge, hvoraf en del har været i Danmark igennem en årrække.

Det er erfaringen fra dette arbejde, at mange asylansøgere ved ankomsten til Danmark er påvirkede af deres oplevelser i hjemlandet eller under flugten, og mange er i høj risiko for at have eller udvikle psykiske lidelser, alene på grund af de voldsomme og traumatiske, ofte kumulativt traumatiserende erfaringer de har med sig.

Udover hvad familierne har med sig, når de kommer til Danmark, kan tiden i asylsystemet også belaste yderligere. Forskning inden for asyl- og flygtningeområdet viser, at hverdagsbelastning og -stress har stor betydning for, hvordan for eksempel PTSD udvikler sig, efter at de traumatiske begivenheder har fundet sted.

Det er generelt for hele asylsystemet, at rammerne for et familieliv kan være udfordrende.

Det kan være svært at sikre stabilitet og tryghed for børnene, når de skal flytte mellem centre, ofte med kort varsel, da det betyder, at børn ofte må sige farvel til kammerater og pædagogisk personale. De mister med tiden lysten eller evnen at knytte sig til nye – da de måske snart skal sige farvel til dem igen. Forskning viser, at ophold på asylcentre i mere end et år øger risikoen for varige skader på børn.

Det er Røde Kors' vurdering, at det ikke umiddelbart er muligt at adskille betydningen af indkvarteringsvilkårene på Udrejsecenter Sjælsmark fra den generelle situation som de afviste familier, der flytter dertil befinder sig i. Det er Røde Kors' erfaring, at fokus på fysisk indretning, herunder udenoms arealer, der indbyder til leg og samvær, og mulighed for indholdsrige aktiviteter uden for børnehavens og klubbens åbningstid til en vis grad kan lindre noget af den belastning som børn i udrejseposition ofte oplever. Flytningen til udrejsecenter er imidlertid for mange familier en flytning, der kommer i forlængelse af en række andre flytninger mellem centre og måske udeboliger, og ofte har de samlet lang opholdstid i Danmark.

Mange har skabt sig et netværk og en dagligdag som har fungeret godt for børnene, og ved flytningen til Sjælsmark oplever børnene, at hele deres kendte hverdag, deres skole og deres venner bliver taget fra dem, og de flyttes til noget ukendt. Denne store omvæltning har meget negativ indvirkning på børnenes trivsel. De fortæller til Røde Kors' socialkoordinator, sundhedsplejerske og pædagogisk personale, at de føler sig ensomme og savner deres tidligere skole, venner og fritidsklub, og at de oplever, at det hele er uoverskueligt. De forstår ofte ikke, hvorfor de er flyttet til Sjælsmark, og de oplever det som en udefinerbar straf.

Særligt for Center Sjælsmark er det også, at børnene oplever, at centret omtales meget negativt i medier og blandt nogle frivillige, og det er medarbejdernes indtryk, at børnene bliver påvirkede af den omtale.

Det er generelt for mange af børnene, at de har en oplevelse af, at placeringen på Sjælsmark har gjort deres forældre yderligere bekymrede for fremtiden, urolige og kede af det, og medarbejderne observerer, at forældrenes overskud til at varetage børnenes behov falder, hvilket igen har direkte negativ indvirkning på børnenes trivsel.

Medarbejderne i klubben for de 6-17 årige, opdelt i mini-og maxiklub, oplyser at de ser nedadgående trivsel for mange børn, og at børnene ofte er urolige, aggressive og hvileløse og udtrykker stor bekymring for deres egen og deres families fremtid."

4.3.

Ombudsmanden har anført, at det fremgår af pkt. 1.10. i bilag 2.A. i operatørkontrakten, at operatøren skal sikre særlig støtte til og vejledning af omsorgsbørn, både socialt og pædagogisk. Såfremt der er behov for at etablere et vuggestuelignende tilbud til særligt udsatte omsorgsbørn i alderen 0-3 år, skal operatøren sikre iværksættelsen heraf efter forudgående godkendelse fra Udlændingestyrelsen.

Ombudsmanden har videre anført, at det endvidere fremgår af Kriminalforsorgens kontrakt med Røde Kors af 31. august 2017, bilag 2, pkt. 2.3.5., at det er Røde Kors, der skal varetage disse opgaver.

Ombudsmanden beder centeret oplyse, hvor mange børn der aktuelt er indkvarteret på en omsorgsplads.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at der pr. 9. februar 2018 var indkvarteret 13 børn på omsorgsplads.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

Ombudsmanden beder endvidere om, at centeret – efter forud indhentet udtalelse fra Røde Kors – oplyser, hvordan Røde Kors sikrer særlig støtte til og vejledning af omsorgsbørn, samt hvilke overvejelser ledelsen eller evt. Røde Kors har gjort sig i forhold til at etablere et vuggestuelignende tilbud til særligt udsatte omsorgsbørn i alderen 0-3 år.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at man har anmodet Røde Kors om at bidrage til en besvarelse af ovenstående. Røde Kors har i den forbindelse oplyst følgende, som Kriminalforsorgen Hovedstaden har henvist til, hvilket direktoratet kan henholde sig til:

”Som beskrevet ovenfor under pkt. 4.1. bliver alle familiers sager ved ankomst til Sjælsmark, samt igen efter behov eller efter ca. 3 måneder, behandlet på TG møder til tværfaglig gennemgang og drøftelse af videre koordinering og forløb for familien.

På disse møder kan det vurderes at være hensigtsmæssigt at indstille et barn, primært fra omsorgsfamilie, til ’tidlig start i børnehave’, hvilket svarer til vuggestueplads. Proceduren er typisk således:

- Barn og forældre tilbydes at være sammen i børnehaven om formiddagen i en kortere periode, således at medarbejderne kan gøre sig observationer, der kan medvirke til at beskrive behovet for at barnet tildes tidlig start i børnehave.
- Der indkaldes ud fra aftaler på TG møder til et tværfagligt koordinerende (TK) møde med børnehave, forældre, kontaktperson, socialkoordinator og sundhedsplejerske med henblik på drøftelse af tidlig start i børnehave ud fra givne kriterier. Der kan også laves ad hoc indstillinger til TK udenom de faste TG møder – altså hvis en faggruppe vurderer at der er bekymring og behov for drøftelse.

- Socialkoordinatoren udarbejder kautionsansøgning til udlændingestyrelsen om tidlig start i børnehave på baggrund af observationer og referater fra TG og TK møder.
- Ved godkendelse fra Udlændingestyrelsen iværksætter børnehaven selv den støtteperson, der skal have opgaven som støtte for barnet.

Vi ser også sager, hvor Hørsholm kommune på baggrund af underretninger eller mellemkommunale underretninger vurderer, at den mindst indgribende foranstaltning vil være tidlig start i børnehave.

Herefter foregår proceduren for ansøgning som ovenfor. Kommunens anbefaling er således med i ansøgningen til Udlændingestyrelsen.

Der kan også være familier, der ikke er omsorgsbeboere, hvor teamet på Sjælsmark på både TG og TK møder vurderer at der her er tale om en potentiel omsorgsfamilie – altså en familie i nedadgående trivsel og hvor vi som forebyggende indsats vil ansøge om at det mindste barn kan komme i vuggestue/tidlig start i børnehave.

Der skal genansøges om forlængelse af en godkendt vuggestueplads efter 2 måneder og proceduren er, at der ved ansøgning om forlængelse skal afholdes TK møde inden.”

4.4.

Ombudsmanden har oplyst, at besøgsholdet under tilsynsbesøget den 10. oktober 2017 blev opmærksom på, at der var indkvarterede børn, der ikke var i skole.

Ombudsmanden beder på den baggrund centeret om at oplyse – evt. efter forud indhentet udtalelse fra asylskolen – om der er indkvarterede børn i den undervisningspligtige alder, som aktuelt ikke går i skole, eller som ofte har fravær fra undervisningen. I bekræftende fald beder ombudsmanden centeret oplyse, hvor mange børn det drejer sig om, og om muligt hvad årsagerne til børnenes fravær er.

Ombudsmanden beder endelig centeret oplyse, hvordan centeret fører tilsyn med eller sikrer opmærksomhed på børn, som ikke går i skole eller i øvrigt deltager i centerets aktivitetstilbud, herunder om og i givet fald hvordan centeret forsøger at motivere børnene til at gå i skole.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at man har anmodet Røde Kors om at bidrage til en besvarelse af ovenstående. Røde Kors har i den forbindelse oplyst følgende, som Kriminalforsorgen Hovedstaden har henvist til, hvilket direktoratet kan henholde sig til:

”I forhold til spørgsmålet om, hvorvidt der er indkvarterede børn i den undervisningspligtige alder, som aktuelt ikke går i skole, eller som ofte har fravær fra undervisningen, hvor mange det drejer sig om og hvad årsagen til fraværet er, kan Røde Kors oplyse følgende:

I januar måned var fremmødet blandt de elever på Røde Kors' Skole på Bakken således:
Uge 1 og 2 gennemsnitlig fremmødeprocent

Bh-Klassen 74,29% ved 7 børn
Indskoling 1 80,00% ved 8 børn
Indskoling 2 81,67% ved 6 børn
Mellem-klassen 76,67% ved 6 børn
Udskolings-klassen 71,43% ved 14 børn

Uge 3 og 4 gennemsnitlig fremmødeprocent

Bh-Klassen 82,50% ved 8 børn
Indskoling 1 83,64% ved 11 børn
Indskoling 2 82,86% ved 7 børn
Mellem-klassen 94,00% ved 5 børn
Udskolings-klassen 51,25% ved 16 børn

Blandt årsager til elevernes fravær finder vi, mestendels blandt udskolingseleverne, at mange holdes hjemme af familiære forpligtelser, det kan være tolkning, husholdning, pasning af syge familiemedlemmer, pasning af mindre søskende eller lignende.

Bekymrende fraværs mønstre opstår også på grund af mistrivsel, der knytter sig til familiens situation, herunder brudte relationer i forbindelse med skoleskift og flytning, forældre i meget dårlig trivsel og tab af håb og motivation i relation til usikre fremtidsudsigter.

I forhold til spørgsmålet om, hvad Røde Kors gør når der observeres fravær blandt skolebørnene på centret, kan vi oplyse følgende:

- Skolen på Bakken fører daglig fremmødeprotokol jf. beboerlister og indskrevne elever i Let Asyl, jf. afrapportering ifm. Operatørkontrakten

- Lærerne noterer fravær og fraværsårsag og handler jf. vedtaget procedure med henvendelse til forældrene i forbindelse med længerevarende fravær eller bekymrende fraværs mønstre

- Forældrene inviteres til tolkede forældresamtaler, når klasselærer oplever, at en elev er i mistrivsel. Forældre og elever gøres i indskrivnings- og velkomstbrev opmærksom på, at undervisningspligten gælder for alle børn i alderen 6-16 år, som opholder sig i Danmark

- Skolen har ansatte skolepædagoger, der også fungerer som ledsagere i skolebusserne. Pædagogerne er i daglig kontakt med forældre og centerpersonale ved afgang og ankomst. Pædagogerne har mulighed for at udøve opsøgende arbejde på centret i forlængelse af busledsagerfunktionen

- Skolen beskæftiger endvidere et antal trivselsmedarbejdere, AKT-lærere, der udfører opsøgende indsats i forbindelse med bekymringer og mistanke om mistrivsel, indlæringsvanskeligheder, konfliktmægling etc. AKT-lærerne reagerer på fraværs mønstre, som kommer til udtryk som bekymring blandt lærer og pædagoger. AKT-læreren indstiller

med samtykke fra forældrene, til tværfaglige møder om evt. interventionsforanstaltninger i forbindelse med trivsels- eller indlæringsvanskeligheder

- Skolen er i løbende dialog med Center Sjælsmarks fritidsklub ved bekymringer

- Jf. procedure og værktøjet Børnelinealen underretter skolen, i samarbejde med Center Sjælsmarks socialkoordinator team i relation til regler om skærpet underretningspligt og serviceloven, Hørsholm Kommune ved alvorlige bekymringer eller mistanke om omsorgssvigt m.v.”

4.5.

Ombudsmanden har anført, at det fremgår af punkt. 6.1.5. i operatørkontrakten, at operatøren skal forestå udbetaling af kontante ydelser samt tilvejebringelse og udlevering af evt. naturalieydelser, herunder hygiejnepakker, børnetøjpakker, børnepakker og voksentøjpakker til beboerne.

Under en samtale med et forældrepar, fik besøgsholdet oplyst, at parret manglede vintertøj til deres børn.

Ombudsmanden beder på den baggrund centeret om at oplyse, hvorvidt familier med børn – der ved ankomst til centeret ikke selv er i besiddelse af varmt tøj til børnene – får udleveret varmt tøj af centeret, herunder i øvrigt får udleveret tøj og fodtøj til årstiderne, og hvordan familierne bliver orienteret om muligheden for at få udleveret bl.a. tøjpakker.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at der til beboere på cafeteriaordning gives tøjpakker. Første pakke gives efter 6 måneders uafbrudt ophold og dernæst løbende hver 6. måned. Til børn gives pakken automatisk, mens der til voksne skal foretages en vurdering af det reelle behov.

Har beboeren været på cafeteriaordning på det tidligere center indgår opholdstiden dér i beregningen af de 6 måneder. Indholdet af en tøjpakke aftales med beboeren (forældrene) og må ikke overstige et bestemt beløb.

Til beboere i akutte behovssituationer formidler udrejsecenteret genbrugstøj uden hensyntagen til ovenfor anførte tidsmæssige betingelse.

I forbindelse med indflytningen undersøges beboernes tøjpakkestatus med henblik på styring og orientering om den enkeltes pakketermin. Udrejsecenteret vil opdatere informationen i ”Information til beboere” om muligheden for at få udleveret tøjpakker, så den stemmer overens med de faktiske forhold.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden anførte.

Ad pkt. 5. – Udrejsecentrets aktivitets- og undervisningstilbud til børn og unge

5.1.

Ombudsmanden har oplyst, at det fremgår af hjemmesiden udrejsecenter.dk (som ombudsmanden forstår er oprettet af Nordsjællands Politi bl.a. i samarbejde med Kriminalforsorgen), at beboerne på Udrejsecenter Sjælsmark tre gange i døgnet bl.a. har mulighed for at se tv og få adgang til trådløst internet. Det fremgår også, at centret er ved at etablere et aktivitetsrum, der vil understøtte muligheden for et mere socialt liv på centret.

Ombudsmanden beder centeret oplyse, hvorvidt hjemmesidens oplysninger vedrørende centerets aktiviteter stemmer overens med de faktiske forhold på centeret, herunder om det er korrekt, at centeret er ved at etablere et aktivitetsrum.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at adgangen til TV og internet ikke er begrænset til 3 gange i døgnet. Beboerne har adgang til TV-signal og Wi-fi døgnet rundt og uden beregning. Det pågældende aktivitetsrum blev etableret i sommeren 2015 og er åbent fra kl. 8.30-22.00. Direktoratet skal i øvrigt bemærke, at det på ovennævnte hjemmeside anførte om frekvensen af de nævnte tilbud ("3 gange i døgnet") alene relaterer sig til forplejningen, hvor beboerne i forbindelse med cafeteriaordningen får forplejning 3 gange i døgnet.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

5.2.

Ombudsmanden har oplyst, at besøgsholdet under tilsynsbesøget den 10. oktober 2017 fik oplyst, at der for de indkvarterede børn i alderen 0-3 år ikke eksisterer et tilbud om vuggestue på centeret.

I forlængelse heraf beder ombudsmanden centeret oplyse, om og i givet fald hvilke aktiviteter og/eller stimuleringsmuligheder centeret tilbyder børn i den nævnte aldersgruppe, herunder om der findes et opholdsrum med legetøj til disse børn.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at der ikke i operatørkontrakten er afsat midler til vuggestuepladser. Når der er et konkret behov herfor, er der dog mulighed for, at forældre, særlig enlige mødre, kan komme nogle timer om formiddagen med deres barn/børn i børnehavetilbuddet.

Ellers er det op til forældrene at tage sig af deres børn og skabe en passende ramme for dem. Forældre kan som alle andre beboere mødes på udrejsecenterets fællesarealer. På onsdage er der eftermiddag/aften en særlig legestue for forældre med små børn. Legestuen understøttes af frivillige fra 'Internationale Frivillige', som tidligere har drevet en del af frivilligindsatsen på det tidligere center Kongelunden.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

Ombudsmanden beder også centeret om at redegøre for centerets aktivitetstilbud til indkvarterede skolebørn.

Ombudsmanden har videre oplyst, at besøgsholdet under tilsynsbesøget den 10. oktober 2017 af beboerne fik oplyst, at de indkvarterede skolebørn ikke har nogen aktivitetsmuligheder uden for mini- og maxiklubbens åbningstider.

Ombudsmanden beder i den anledning centeret oplyse, hvilke aktivitetsmuligheder skolebørnene har uden for klubbens åbningstider, herunder om børnene eventuelt har adgang til aktiviteter som bræt- eller kortspil, bøger, tegne- og skriveartikler eller anden hobbyudstyr, som børnene kan benytte på deres værelser eller i eventuelle fællesrum. Såfremt børnene ikke har adgang til sådanne spil m.v. uden for klubbens åbningstider, beder ombudsmanden centeret redegøre for centerets overvejelser i den forbindelse.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at større børn kan benytte udrejsecenterets multisportsbane og aktivitetsrum på alle dage. Der er ikke et særskilt aktivitetsrum til børn. Tidligere tiltag med dette blev ikke reelt benyttet og endte i rod og uorden.

På lørdage er der et fast arrangement 'Aktive lørdage for børn', der understøttes af frivillige fra Red Barnet Ungdom, der kommer på centeret hver lørdag formiddag, hvor de står for forskellige aktiviteter for børnene.

Røde Kors' frivilligkoordinator på Sjælsmark arbejder på at udvide de frivillige tilbud og er blandt andet i god dialog med den lokale Røde Kors afdeling i Hørsholm om dette.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

5.3.

Ombudsmanden har oplyst, at besøgsholdet under tilsynsbesøget den 10. oktober 2017 bl.a. af tre unge fik oplyst, at børn over 5 år ikke må cykle på centerets område. Af pkt. 3 i centerets husorden fremgår (alene), at cykler ikke må medtages inden for området for adgangskontrol.

Ombudsmanden beder i den forbindelse centeret om at oplyse, hvad baggrunden for denne regel er, samt hvordan reglen administreres i praksis.

Endvidere beder ombudsmanden centeret om at redegøre for dets retningslinjer vedrørende de indkvarterede børns cykling på centerets område, herunder for baggrunden for centerets eventuelle forbud gældende for børn over 5 år.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at det er korrekt, at cykler ved Udrejsecenter Sjælsmarks åbning i februar 2015 ikke var tilladte på centerets indre område. Baggrunden herfor var bl.a. erfaringer fra Center Sandholm, hvor det ofte er svært at fastslå ejerskabet af cykler, der befinder sig på området.

Ved indflytningen af børn/familier har man i Udrejsecenter Sjælsmark imidlertid valgt at tilgode dese børns behov for at cykle og derfor valgt i praksis at undtage børn fra reglen om, at cykler ikke må medtages på udrejsecenterets område.

En cykel skal passe i størrelse til det barn, der benytter den. Et barn er i alderen 0 til og med 17 år.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

5.4.

Ombudsmanden har oplyst, at besøgsholdet under besøget den 10. oktober 2017 fik forevist en mindre legeplads på centeret, som var tilgængelig for alle børn, og som bl.a. bestod af to gynger. Under samtalerne med beboerne fik besøgsholdet bl.a. oplyst, at de små børn er for små til at benytte sig af legepladsen, mens de større børn slås om gyngerne.

Ombudsmanden beder i den anledning om centerets bemærkninger til beboernes oplysninger. Ombudsmanden beder desuden centret om at oplyse, om ledelsen har overvejet at udbygge legepladsen.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at udrejsecenteret er i løbende konstruktiv dialog med Udlændingestyrelsen vedrørende mulighederne for at etablere flere legemuligheder.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

Ad pkt. 6. – Vold, trusler og andre alvorlige hændelser

6.1.

Ombudsmanden har oplyst, at besøgsholdet under tilsynsbesøget den 10. oktober 2017 fik oplyst af en beboer, at der for ca. 2 måneder siden var flere beboere, såvel voksne som børn, der gik sammen om at protestere over maden i kantinen. Situationen endte ifølge beboeren med, at politiet blev tilkaldt, og beboerne blev skubbet ud af kantinen. Under besøgets afsluttende møde bekræftede centeret, at episoden havde fundet sted, og omtalte episoden som en form for strejke.

Ombudsmanden beder om at modtage kopi af centerets indberetning eller anden skriftlig dokumentation vedrørende episoden. Såfremt en sådan dokumentation ikke findes, beder ombudsmanden om, at centeret i sit svar til ombudsmanden redegør for hændelsesforløbet.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har i forhold til ovennævnte episode henvist til et notat af 21. juli 2017 med titlen: "Sjælsmark – Upassende opførsel". Notatet er vedlagt som **bilag 4**.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

6.2.

Ombudsmanden har i anledning af sine tilsynsbesøg på centeret bedt Udlændingestyrelsen om at sende ham kopi af centerets indberetninger til styrelsen i perioden fra den 1. januar 2017 og frem til ombudsmandens tilsynsbesøg den 10. oktober 2017. Ombudsmanden har for den pågældende periode modtaget kopi af 23 indberetninger, hvoraf umiddelbart 10 indberetninger vedrører medlemmer af familier med børn.

I forlængelse heraf beder ombudsmanden centeret oplyse, om og i givet fald hvordan centeret håndterer og følger op over for børn til en forælder, som har været involveret i en alvorlig konflikt på centeret, eller over for børn, der enten har overværet eller selv været involveret i en sådan konflikt, f.eks. vold eller trusler.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at Røde Kors' pædagogiske personale følger op over for børn, der har været vidne til, eller hvis forældre har været involveret i, alvorlige konflikter på centeret med samtaler med børnene i klub og børnehave. Dette foregår ud fra et princip om at afmystificere det hændte ved at sige ting højt og give børnene mulighed for at udtrykke, hvordan de har oplevet hændelsen.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

6.3.

Ombudsmanden har oplyst, at besøgsholdet under tilsynsbesøget den 10. oktober 2017 fik oplyst, at centeret ikke har udarbejdet retningslinjer om forebyggelse og håndtering af konflikter, vold eller trusler rettet mod beboere eller personalet.

I lyset af de indberetninger, som ombudsmanden har modtaget fra Udlændingestyrelsen, beder ombudsmanden centeret om at oplyse om baggrunden herfor, herunder om centerets overvejelser i den forbindelse.

Ombudsmanden beder endvidere centeret om at redegøre for, hvordan centeret i praksis forebygger og håndterer konflikter, vold eller trusler rettet mod beboere eller personalet.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har oplyst, at vold og trusler forebygges gennem konflikt-dæmpende adfærd og optræden. Færdigheder heri opøves gennem uddannelse og træning.

For så vidt angår vold og trusler rettet mod personale opererer Udrejsecenter Sjælsmark med en nultolerance-politik. Alle hændelser indberettes til Udlændingestyrelsen og anmeldes til politiet.

For så vidt angår vold og trusler mellem beboere forsøger udrejsecenterets ansatte at dæmpe eller mægle i konflikter i det omfang, det er muligt uden at bringe sig selv i fare for at blive en del af konflikten.

I tilfælde af vold mellem beboere eller overgreb på en beboer tilkaldes politiet. I praksis i dagligdagen anvendes samtale som konflikt-dæmpende redskab.

Kriminalforsorgen Hovedstaden har endelig oplyst, at udrejsecenteret generelt oplever et lavt konfliktniveau.

Direktoratet kan henholde sig til det af Kriminalforsorgen Hovedstaden oplyste.

Med venlig hilsen

Jakob Schiøler
Chef for Koncern Jura

